

TEMATY Z RELIGII – KLASA I(5) – TYDZIEŃ (11.05. – 15.05. 2020 r.)

Temat: Kiedy się żegnać, a kiedy siedzieć? Znaki, symbole, postawy liturgiczne.

Czy potrafisz udzielić odpowiedzi na poniższe pytania?

1. Wchodząc do kościoła, zanurzamy dłonie w wodzie święconej i czynimy znak krzyża. Jest to znak oczyszczenia z grzechów i przypomnienie, że wchodzimy w rzeczywistość sakralną. Naczynie znajdujące się przy wejściu, w którym jest woda święcona, nazywa się:

a) kociołek, b) chrzcielnica, c) kropielnica.

2. Podczas Mszy Świętej wykonujemy pokutny gest bicia się w piersi:

a) przy akcie pokuty na słowa „Moja wina...”, b) przed przyjęciem Komunii, c) przed czytaniem Ewangelii.

3. Miejsce w kościele, w którym przechowywany jest Najświętszy Sakrament, nazywa się:

a) tabernakulum, b) cingulum, c) zakrystia.

4. Miejsce, z którego odczytywane jest słowo Boże, nazywane jest:

a) zakrystia, b) ambonka, c) chór.

5. Dwa naczynia liturgiczne, w których znajdują się na ołtarzu Ciało i Krew Chrystusa, noszą nazwy:

a) kielich i palka, b) kielich i patena, c) kielich i korporał.

6. Naczynie liturgiczne, w którym adorujemy Najświętszy Sakrament, nazywa się: a) kielich, b) patena, c) monstrancja.

Sprawdź, czy dobrze odpowiedziałeś:

Odpowiedzi:

1.c; 2.a; 3.a; 4.b; 5.b; 6.c

Gesty, które wykonujemy w kościele, oraz naczynia i sprzęty, z którymi się tam stykamy, różnią się od tych używanych na co dzień, gdyż są poświęcone do sprawowania kultu religijnego. W kościele również **inaczej się zachowujemy, ponieważ przychodzimy w gościnę do samego Boga.**

„Ponieważ Bóg jest miłością, chciałby, żebyśmy uczestniczyli w (...) Jego radości i otrzymali Jego błogosławieństwo” (Youcat, p. 170).

Jednak doświadczenie obecności Boga wymyka się naszemu zmysłom.

„Bóg wie, że my, ludzie, nie jesteśmy jedynie istotami duchowymi, ale także cielesnymi. Potrzebujemy znaków i symboli, aby poznawać i określać rzeczywistości duchowe” (Youcat, p. 181).

Potocznie słowa „znak” używa się zamiennie ze słowem „symbol”. Jednak w liturgii znak różni się od symbolu. Słowo symbol wywodzi się z greckiego wyrazu *synballein*, co znaczy: łączyć, tworzyć jedno. W starożytnej Grecji słowem *symbolon* nazywano przedmiot, np. kamień, który łamano na pół, a następnie dawano komuś, kto wyjeżdżał, by móc go zidentyfikować po powrocie. Jeśli obie połowy pasowały do siebie, było to potwierdzenie tożsamości danej osoby.

Eucharystia obfituje w znaki i symbole. Budynek kościelny oraz jego wystrój, zwłaszcza przedmioty związane z kultem Boga, są znakami rzeczywistości nadprzyrodzonych. Spośród wszystkich przedmiotów znajdujących się w świątyni **najważniejszy jest ołtarz**. Wokół niego gromadzi się wspólnota wiernych, aby uczestniczyć w liturgii Eucharystii. Z niego wierni biorą Ciało i Krew Pańską. Jest symbolem Zbawiciela Jezusa Chrystusa, Najwyższego i Jedyne Kapłana.

We Mszy Świętej do przeistoczenia używa się **chleba i wina**. Z jednej strony symbolizują one pracę i trud człowieka, a z drugiej Chrystusa, który nazwał siebie chlebem żywym i winnym szczeniem. Chleb i wino są symbolami ludzkiego wysiłku, potu, zabiegów o utrzymanie życia biologicznego – po przeistoczeniu stają się pokarmem duchowym, podtrzymującym życie nadprzyrodzone.

Dolanie kropli wody do wina oznacza złączenie dwóch natur Jezusa: boskiej (wino) i ludzkiej (woda). Podczas tej czynności kapłan wypowiada słowa: „Przez to misterium wody i wina daj nam, Boże, udział w bóstwie Chrystusa, który przyjął nasze człowieczeństwo”. Ponadto czynność ta symbolizuje tajemnicę krzyża i śmierci Jezusa, z którego boku wypłynęła krew i woda.

Ostatnim elementem obrzędu przygotowania darów jest **obmycie rąk** przez celebransa. Gest ten ma wymiar symboliczny – oznacza oczyszczenie z grzechów. Kapłan podczas obmycia wypowiada słowa: „Obmyj mnie, Panie, z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mojego” (Ps 51).

Znakami są również gesty i postawy ciała przyjmowane podczas liturgii.

Znak krzyża jest wyznaniem wiary w Boga Trójjedynego. Nim rozpoczynamy i kończymy czynności liturgiczne. Czyniąc potrójny znak krzyża przed Ewangelią (gdy kreślimy małe krzyżyki kciukiem prawej dłoni na czole, wargach i piersiach), wyrażamy pragnienie przyjęcia słowa Bożego umysłem, zachowania go w sercu i mówienia o nim innym.

Znak pokoju to skinienie głową w kierunku najbliższych osób lub uścisk dłoni bez wypowiadania słów. Wyrażamy nim wzajemną miłość. Przekazujemy go przed przyjęciem Komunii Świętej.

Postawa stojąca w liturgii jest znakiem szacunku wobec Boga oraz czynnego zaangażowania. Wyraża również nasze czuwanie w oczekiwaniu na przyjście Pana na końcu czasów. Przyjmujemy ją podczas obrzędów wstępnych i zakończenia, słuchania słów Ewangelii, w czasie liturgii eucharystycznej (z wyjątkiem przeistoczenia i obrzędów Komunii Świętej).

Postawa siedząca oznacza gotowość słuchania i rozważania tego, co mówi Bóg. Jest także znakiem królewskiej godności i zasiadania do uczty. Przyjmujemy ją, gdy słuchamy czytań, psalmu i homilii, a także podczas przygotowania darów, rozdzielania Komunii Świętej i w chwili milczenia po niej.

Postawa klęcząca jest znakiem uniżenia się przed Bogiem, uznania swej małości i niegodności wobec Stwórcy i Zbawcy. Klęczymy podczas przeistoczenia i obrzędów Komunii Świętej.

Leżenie krzyżem jest znakiem najgłębszej adoracji i pokuty. Postawę tę przyjmuje celebrans na początku ceremonii Wielkiego Piątku. Również kandydaci do kapłaństwa leżą krzyżem podczas liturgii święceń w czasie śpiewu „Litanii do Wszystkich Świętych”.

(oprac. na podst.: M. Kozuchowski, Znaki liturgiczne...; Komisja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, Znaki liturgiczne)

Wszystko, co nas otacza podczas liturgii, oraz nasza postawa i gesty mają za zadanie ułatwić nam osobiste spotkanie z Bogiem, przyjęcie Jego orędzia zbawienia i wniesienie go do naszej codzienności.

Przyjmowanymi przez nas postawami oddajemy cześć Bogu w zgromadzeniu liturgicznym. Niestety dość często spotkamy się z sytuacjami, gdy czyjeś niewłaściwe zachowanie utrudnia uczestnikom udział we Mszy Świętej.

Jakie są tego przyczyny oraz co powinniśmy robić, aby ich uniknąć?

Nieprawidłowe zachowania w kościele (Jak jest?)	Przyczyny nieprawidłowego zachowania w kościele
Niewyciszone telefony komórkowe. Rozmowy między uczestnikami. Irytujące zachowania ludzi, np. żucie gumy. Brak należytej opieki nad dziećmi podczas liturgii. Niestosowny strój. Filmowanie lub fotografowanie w trakcie liturgii.	Nieznajomość zasad zachowania podczas liturgii. Mała wiara osób uczestniczących. Brak zdrowej krytyki względem siebie samego. Brak szacunku do innych ludzi... Brak kultury... Egoizm...
Kościelny savoir-vivre, czyli... jak z szacunkiem spotykać się z Bogiem i innymi na liturgii	
Wyciszam telefon. Nie rozmawiam podczas Mszy Świętej.	

Przed wejściem do świątyni wyjmuję z ust gumę do żucia.
Przychodzę wcześniej, by ochłonąć od zajęć i uświadomić sobie, że spotykam się z Bogiem.
Zakładam odświętny, skromny strój...

Nasza postawa i nasze gesty są znakiem naszej relacji do Boga. Wyrażamy w ten sposób to, co kryje nasze serce.

Sprawdź, co zapamiętałeś:

1. Ołtarz symbolizuje:

a) Chrystusa, b) Maryję, c) kapłana.

2. Na rozpoczęcie i zakończenie liturgii wykonujemy:

a) przyklęknięcie, b) znak krzyża, c) znak pokoju.

3. Potrójny znak krzyża wykonywany na czole, ustach i sercu przed czytaniem Ewangelii oznacza:

a) przyjęcie słowa Bożego umysłem, b) zachowanie go w sercu,
c) przekazywanie go innym.

4. Dolanie wody do wina w liturgii oznacza:

a) złączenie dwóch natur Jezusa: boskiej i ludzkiej, b) zmartwychwstanie Chrystusa,
c) tajemnicę krzyża i śmierci Jezusa, z którego boku wypłynęła krew i woda.

5. Obmycie rąk symbolizuje:

a) oczyszczenie rąk z brudu, b) oczyszczenie z grzechów, c) trud człowieka.

6. Kapłan wykonuje gest obmycia rąk:

a) na rozpoczęcie Mszy Świętej, b) po przygotowaniu darów ofiarnych, c) podczas przeistoczenia.

7. Podczas przekazywania znaku pokoju:

a) mówimy „dzień dobry, b) nie wypowiadamy żadnych słów, c) mówimy „Szczęść Boże”.

8. Postawę klęczącą przyjmujemy:

a) podczas homilii, b) podczas obrzędów zakończenia,
c) podczas przeistoczenia i obrzędów Komunii św.

9. Leżenie krzyżem podczas liturgii jest znakiem najgłębszego uniżenia, adoracji i pokuty. Tę postawę przyjmuje celebrans w liturgii:

a) Wielkiego Czwartku, b) Wielkiego Piątku, c) Wielkiej Soboty.

Prawidłowe odpowiedzi:

1. a; 2.b; 3.a.b.c; 4.a.c; 5.b; 6.b; 7.b; 8.c; 9.b

Przerysuj do zeszytu tabelkę i przepisz jej zawartość.

Temat: Świat z perspektywy nieba. Eucharystia w centrum liturgii i życia.

Tak jak gałęzie czerpią z pnia życiodajne soki, tak my **czerpiemy duchową siłę z Eucharystii**. Jest ona centrum sakramentów, ponieważ podczas przeistoczenia uobecnia się w sposób ukryty i bezkrwawy ofiara Jezusa na krzyżu. Eucharystia stanowi „źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego”.

Liturgia eucharystyczna

Przygotowanie darów ofiarnych

Modlitwa nad darami

Prefacja

„Sanctus” – „Święty, święty, święty...”

Przeistoczenie

Modlitwa eucharystyczna

„Ojcze nasz”

„Agnus Dei” – „Baranku Boży”

Komunia Święta

Modlitwa po Komunii

„Ku niej [Eucharystii] wszystko zmierza, ponad nią nie ma nic wyżej, po co jeszcze można by sięgnąć. Gdy spożywamy połamany chleb, jednoczymy się z miłością Jezusa, który złożył za nas na drzewie krzyża swoje Ciało. Kiedy pijemy z jednego kielicha, jednoczymy się z Tym, który ofiarując się za nas, przelał nawet swoją Krew. Nie wymyśliliśmy tego rytuału. Sam Jezus sprawował z uczniami Ostatnią Wieczerzę i uprzedził w niej swoją śmierć. Dał się swoim uczniom w znaku chleba i wina i polecił im odtąd i po Jego odejściu celebrować Eucharystię. «Czyńcie to na moją pamiątkę» (1 Kor 11,24)”. (Youcat, p. 208)

„Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życie świata”. (J 6,51)

Przyniesione przez nas dary – chleb oraz wino – w czasie modlitwy konsekracyjnej Jezus przemienia w swoje Ciało i swoją Krew. Ten moment nazywamy **przeistoczeniem**. Jest to bardzo ważna chwila Mszy Świętej. Składane w darze chleb i wino przypominają nam ludzki wysiłek i owoce ziemi. W symboliczny sposób dary te wyrażają naszą pracę, którą wykonujemy każdego dnia. W nich składamy nasze życie Bogu. Człowiek, który autentycznie kocha Boga, dostrzega też innych ludzi. Kościół jest wspaniałym miejscem, aby realizować przykazanie miłości, dlatego w czasie Mszy składamy również dary, które służą innym. Przyjęcie Eucharystii to szczególne spotkanie z Bogiem. Możemy go doświadczać każdego dnia. „Tym, którzy kończą swoje ziemskie życie, Kościół poza namaszczeniem chorych ofiaruje Eucharystię jako

wiatyk. (...) Jest ona sakramentem przejścia ze śmierci do życia, przejścia z tego świata do Ojca” (KKK 1524).

Zapisz w zeszycie:

„Eucharystia (gr. eucharistia – dziękczynienie) początkowo oznaczała dziękczynienie, które pierwotny Kościół wypowiadał przed przeistoczeniem chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa. Później wyraz objął całą celebrację Mszy Świętej”. (Youcat, s. 123)

„Święta Eucharystia jest sakramentem, w którym Jezus Chrystus ofiaruje za nas samego siebie, swoje Ciało i swoją Krew, żebyśmy z miłości ofiarowali Mu siebie i żebyśmy zjednoczyli się z Nim w Komunii Świętej. W ten sposób staniemy się jednym Ciałem Chrystusa, Kościołem”. (Youcat, p. 208)